

Ženska na prelomu

»Ženska sedi zraven kovčka spominov in žalostno čaka na klic moškega, ki ga ljubi.« (Pedro Almodóvar)

Foto: Peter Uhan, [SNG Nova Gorica](#)

Pod prevod monodrame Jeana Cocteauja *Človeški glas* (*La Voix humaine*, 1930) se je podpisal **Marko Bratuš** (tudi dramaturg predstave), uprizoritev na malem odru pa je nastala pod režijsko taktirko režiserke Ajde Valcl (r. 1981), ki je že večkrat sodelovala v novogoriškem teatru. V »Intimni igri poslavljanja«, kot je drama podnaslovljena, nastopa Helena Peršuh kot Ona. Kot marsikatero drugo delo francoskega dramatika se tudi *Človeški glas* ukvarja z nekonvencionalnimi, za tisti čas tudi provokativnimi problemi takratne družbe, aktualnimi še danes. Navsezadnje je bil Cocteau vsestranski mojster številnih talentov, umetnik in čarodej, ki se ni nikoli zmozel omejiti zgolj na eno umetnost: vedno je sledil načelu, da mora njegovo delo presenetiti.

Prvi stik gledalca preseneti: minimalistična scena (Matej Stupica), skorajda prazen oder, ki daje prostoru anonimnost in brezčasnost; na njem samo ena oseba – ženska, Ona –, ujeta v prostor, brezčasnost in hkrati sama vase. Trpeča, a hkrati emancipirana, vprašanje je, ali se bo zmožna soočiti s problemi, ki jo čakajo. Gledalec ne ostane ujet v določeno dobo, soočenje lahko razume kot stanje človeka, ki bi lahko teklo v kateremkoli času. Na sredini odra le lesen stol in viseča slušalka. Poslednji stik, ki Jo povezuje z njim, moškim oz. zunanjim svetom, tistim »lepšim« svetom, ki bo kmalu

pretrgan. To je njeno poslednje soočenje, njen poslednji telefonski klic. Svoje odrski postavitvi pridodajo še simbolični predmeti, ki visijo s stropa, sprva zelo neopazni, kasneje pa predstavi pridodajo močan zvočni efekt.

Drama govori o ženski, lahko bi bila katerakoli v kateremkoli času, ki čaka na poslednji klic svojega ljubimca. Čaka pri telefonu v svojem stanovanju. Sprva navidezno vsakdanji pogovor preraste v bitko za biti ali ne-biti. Za nameček linijo stalno prekinja telefonistka. Spoznamo žensko, ki je z vsem telesom ljubila svojega moškega, še vedno ga, a bo morala svoje življenje kmalu prevrteti do poglavja, v katerem ga več ne bo. Postopoma izvemo, da se za navidezno močno žensko, ki je pripravljena neobremenjeno storiti ta korak, skriva strah pred tem, da brez tega ne bo mogla živeti. Čeprav si skorajda vzame življenje, je poslednji pogovor tisto, kar jo rešuje, je stik, ki ji daje moč, in hkrati odrešenje, da bo lahko živela naprej, brez njega. Skozi pogovor, pa čeprav enostranski, izvemo, da je bila romanca burna, najbrž da kar afera, zdaj pa je moški pripravljen na nekaj resnega, kar nje ne vključuje več.

Spet se nam prikazuje nekakšna podoba ženske, ki je pripravljena storiti vse za moškega, ga še vedno ljubiti navkljub vsem dejanjem, lažem. Ga tako neizmerno ljubiti, da ga je sposobna izpustiti iz rok – in ravno v tem je njena moč. Predvsem gre tudi za igro o izgubi, o soočanju z izgubo in spoznanju, da lahko preživimo tudi brez nje. Čeprav deluje navidezno pasivno, je aktiven lik. Vse, kar jo še vedno drži v igri oz. pri življenju, je telefonska žica oz. signal, ki predstavlja ločnico med nekdanjim življenjem oz. poglavjem, ki ga je tako oboževala, in novim svetom (brez njega), v katerega bo morala kljub vsem zadržkom vstopiti sama. Žica je še edini povezovalec. In čeprav je omejena le na zvoke in besedo ter ga ne more ponovno videti, ji žica in samo enostranskost omogočata določeno anonimnost in manipulacijo. Besede in zvoki so njena moč.

Predstava lepo teče, zvočni vložki so minimalistični, a imajo izjemno težo. Čeprav se nam nekje na sredini zazdi že malo patetična oz. zapademo v določeno udobje, lagodno stanje, pa preseneti z močnim koncem, ki je nekako pričakovan. Na prvi pogled nam pusti odprto vprašanje, ali se ženska sprijazni s stanjem ali ne. V resnici se. Skozi pogovor dozoreva, uvidi svet v novi luči. Pripravljena je dovolj močno ljubiti, da ga izpusti iz rok in se sprijazni z dejstvom, da je del najlepše poti prehodila skupaj z njim, sedaj pa se je znašla na razpotju, od katerega naprej bo morala sama. Prigovarja si »Odloži, odloži sedaj, pripravljena sem«, nazadnje pa v slušalko mrmra samo še »Ljubim te, ljubim te«, ko pade zastor. A najde svojo pot z razpotja.